

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ

ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩; ੨ ਰਾਤ; ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ, ਪੁਸ਼ਪ ਨਛੱਤਰ; 30 ਮਈ 1606 ਜੁਲੀਅਨ ਨੂੰ ਲਹੌਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੀਖਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੋਮਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੈਲੰਡਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਪੁਰਬ ਲਈ ਚੰਦਰ ਤਿਥੀ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਸੂਰਜੀ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟਾ ੨ ਰਾਤ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ੨ ਰਾਤ ਹਰ ਸਾਲ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ੨ ਰਾਤ ਨੂੰ 16 ਜੂਨ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੰਦਰ ਤਿੱਥਾਂ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਕਰ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ੨ ਰਾਤ ਵੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਨ 1606 ਵਿੱਚ 30 ਮਈ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ 15/16 ਜੂਨ ਅਤੇ ਸੰਨ 3000 ਸੀਈ ਵਿੱਚ ਇਹ 29 ਜੂਨ ਨੂੰ ਆਏਗੀ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਨਾਲੋਂ ਪੂਰੇ 30 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ।

ਬਿਕਰਮੀ ਚੰਦਰ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਤਰੀਖਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕ ਲੋਂਦ ਦਾ ਫਾਲਤੂ ਮਹੀਨਾ ਜੁੜ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਐਸੀ ਦੁਬਿਧਾ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੇੜੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲੋਂਦ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਆਉਣ ਸਦਕਾ ਉਸ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਫਰਕ 40 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 10 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਫਰਕ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਸਾਲ 40 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ ਜੇਠ ਵਦੀ ੮ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤਿੱਥ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪ ਨੂੰ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਸਦਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਆਮ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 10 ਤੋਂ 12 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ 2018 ਈ: ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਮਲਮਾਸ ਆ ਜਾਣ ਸਦਕਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪੁਰਬ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 25 ਵੈਸਾਖ ਅਤੇ 3 ਜੇਠ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚ 40 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸੀ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੋਮੇ	ਸੁਦੀ/ਵਦੀ	ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟਾ	ਜੁਲੀਅਨ	ਦਿਨ	ਟਿੱਪਣੀ
ਗੁਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ੨	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	-----	----	ਸ਼ੁੱਕਰ	ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਤਿੱਥ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩; 30 ਮਈ, 1606 ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਨਵੀਨ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਵਲ ੧ ਰਾਤ ਜਾਂ ਦੋ ਰਾਤ ਦੀ ਸੂਰਜੀ ਤਰੀਖ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 30 ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਖ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ LAHRI's INDIAN EPHEMERIS for 2019 A.D. ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2019 'ਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਚੇਤ ਮਹੀਨਾ 16 ਮਾਰਚ; ਉੜੀਸਾ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ 14 ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਕੇਰਲ 'ਚ 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। 1 ਰਾਤ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮੀਕੰਠੂ ਪਿੱਲੇ ਦੀ ਜੰਤਰੀ ਵੇਖ ਕੇ 1 ਰਾਤ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਜਦ ਕਿ ਇਹ ਤਰੀਖਾਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਲਈ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ੨ ਰਾਤ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਡਾ: ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਕੁਝ ਤਰੀਖਾਂ ਗਲਤ ਹਨ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ 'ਚ ਠੀਕ ੨ ਰਾਤ ਹੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ੩	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	-----	----	ਸ਼ੁੱਕਰ	
ਸ਼ੁੱਧ ਗੁਰਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸ਼੍ਰੋ.ਗੁ.ਪ੍ਰ.ਕਮੇਟੀ	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	੧ ਰਾਤ	30 ਮਈ 1606	ਸ਼ੁੱਕਰ	
ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ ਦਰਸ਼ਨ	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	-----	25 ਮਈ 1606	ਸ਼ੁੱਕਰ	
ਗੁਰ ਪ੍ਰਨਾਲਿਕਾ ੫	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	-----	----	ਸ਼ੁੱਕਰ	
ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਸ਼੍ਰੋ.ਗੁ.ਪ੍ਰ.ਕ.	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	੧ ਰਾਤ	30 ਮਈ 1606	-----	
ਸ਼੍ਰੋ.ਗੁ.ਪ੍ਰ.ਕ. ਡਾਇਰੀ 1991	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	-----	30 ਮਈ 1606	-----	
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਸ਼੍ਰੋ.ਗੁ.ਪ੍ਰ.ਕ. (ਪ੍ਰੋ: ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ)	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	੧ ਰਾਤ	30 ਮਈ 1606	-----	
ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	੨ ਰਾਤ	30 ਮਈ 1606	-----	
ਸ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	੨ ਰਾਤ	30 ਮਈ 1606	ਸ਼ੁੱਕਰ	
ਗਿ. ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	੨ ਰਾਤ	30 ਮਈ 1606	ਸ਼ੁੱਕਰ	
ਡਾ: ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਉਰਦੂ ਜੰਤ੍ਰੀ	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	੧ ਰਾਤ	30 ਮਈ 1606	ਸ਼ੁੱਕਰ	
ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ	ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪, ੧੬੬੩	੧ ਰਾਤ	30 ਮਈ 1606	ਸ਼ੁੱਕਰ	
ਡਾ: ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ	-----	-----	30 ਮਈ 1606	-----	
ਪ੍ਰਿੰ. ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ	-----	-----	30 ਮਈ 1606	-----	